

УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

Програма іспиту на диплом бакалавра – 2013

Автори:

- *Нікітченко Алла, доктор педагогіки, головний консультант МП РМ*
- *Рокицька Людмила, I дид.категорія, ТЛ ім.І.Нечуй-Левицького, м.Кишинєу*

Рецензенти:

- *Крижанівська Ганна, I дид.категорія, ТЛ ім.В.Сухомлинського, м.Единці*
- *Мустяц Светлана, II дид.категорія, ТЛ ім.І.Нечуй-Левицького, м.Кишинєу*

ПЕРЕДМОВА

Програма проведення іспиту розроблена відповідно до модернізованого Курікулума з української мови і літератури (X-XII класи).

Тестування з української мови та літератури є новою формою державних іспитів для випускників ліцеїв. Метою екзамену є перевірка знань, умінь, навичок та цінносних орієнтацій учнів.

Іспит на диплом бакалавра з української мови та літератури складається з єдиного тесту.

Випускний іспит з української мови та літератури є обов'язковим для випускників ліцеїв гуманітарного профілю, а для реального профілю – іспитом за вибором.

На виконання роботи над тестом виділяється 180 хвилин.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

- Мета предмета «Українська мова та література»
- Завдання ліцейської освіти
- Навчальні стандарти та концептуальні положення
- Цілі контролю
- Зміст навчального матеріалу з мови
- Зміст навчального матеріалу з літератури
- Специфікація тесту з української мови і літератури на диплом Бакалавра 2013 року
- Зразок тесту з мови та літератури
- Схема перевірки тесту
- Бібліографія

МЕТА ПРЕДМЕТА УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Метою предмета є розвиток творчої особистості, формування у неї гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, мовленнєвої і читацької культури, комунікативної й літературної компетентностей, естетичних смаків, ціннісних орієнтацій.

Предмет складається з *мовного* і *літературного* компонентів, кожен із яких має свої складники. До мовного компонента входять українська мова, а до літературного – українська література. Кожен із компонентів та їх складники містять кілька наскрізних змістових ліній.

Змістовими лініями **МОВНОГО КОМПОНЕНТА** є *мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна (стратегічна)*.

Мовленнєва лінія забезпечує вироблення й удосконалення вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письма), формування готовності розв'язувати проблеми життєтворення в особистісному і суспільному вимірах, відображаючи цей процес і здобутий результат у передбачених програмою рівнях володіння усним і писемним мовленням.

Мовна лінія передбачає засвоєння системних знань про мову як засіб вираження думок і почуттів людини та формування мовної компетентності учнів.

Соціокультурна лінія сприяє засвоєнню культурних і духовних цінностей свого та інших народів, норм, що регулюють соціально-комунікативні стосунки між статями, поколіннями, націями, сприяють естетичному і морально-етичному розвитку учнів.

Діяльнісна (стратегічна) лінія забезпечує формування загальнонавчальних умінь і навичок, опанування стратегій, що визначають мовленнєву діяльність, соціально-комунікативну поведінку учнів і спрямовані на розв'язання навчальних завдань і життєвих проблем. Зазначені змістові лінії охоплюють усі ключові й предметні компетентності.

Стратегічно важлива для мовного компонента **комунікативна компетентність** (як ключова і предметна), вона є невід'ємним елементом структури змісту освіти і цілісною системою, що передбачає оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення, базовими вміннями і навичками використання мови в різних сферах і ситуаціях спілкування. Крім комунікативної, для мовного компонента важливі такі предметні компетентності: *мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна (стратегічна)*.

ЗМІСТ МОВНОГО КОМПОНЕНТА

Українська мова та інші мови які вивчають учні **забезпечують** в учнів стійку мотивацію до їх вивчення, усвідомлення функцій кожної з них у навчальному процесі й суспільстві, виняткової ролі державної мови в суспільному та особистісному розвитку учня і потреби належною мірою оволодіти нею.

Вивчення мов сприяє збагаченню активного словника учнів, пізнаванню й усвідомленню особливостей життєвого досвіду народу, мова якого вивчається, важливості оволодіння мовами й потреби користуватися ними як засобом спілкування в різних сферах життєдіяльності; розвивати мовні, інтелектуальні та пізнавальні здібності; формувати гуманістичний світогляд, моральні переконання й естетичні смаки, засвоювати національні й загальнолюдські

цінності; оволодівати сучасними методами оперування знаннями, уміннями, використовувати інформаційні й комунікаційні технології; виховувати в учнів потребу в удосконаленні власної мовленнєвої культури впродовж життя.

Українська мова на загальнопредметному рівні сприяє формуванню ціннісно-сміслових, загальнокультурних, навчально-пізнавальних, інформаційних, соціально-трудових і компетентностей особистісного самовдосконалення, але основні зусилля її спрямовані на набуття комунікативної компетентності. Сучасна парадигма навчання мов передбачає таку організацію, що забезпечує комунікативно-діяльнісний характер процесу оволодіння ними як важливим засобом міжкультурного спілкування, усвідомлення учнями особливостей культури мов, що вивчаються, і власної національної культури; когнітивний розвиток учнів, що активізує їхню навчальну діяльність, адаптує її до європейських стандартів і створює умови для входження в сучасний світовий соціум. Об'єктом навчальної роботи є комплексна мовленнєва діяльність у чотирьох її видах: аудіюванні, говорінні, читанні, письмі. Змістовими лініями літературного компонента є *ціннісна, літературознавча, культурологічна, компаративна*.

Ціннісна лінія забезпечує розкриття гуманістичного потенціалу та естетичної цінності творів української літератури; формування світогляду учнів, їхньої національної свідомості, моралі, громадянської позиції.

Літературознавча лінія передбачає вивчення літературних творів у єдності змісту і форми; оволодіння учнями основними літературознавчими поняттями й застосування їх у процесі аналізу й інтерпретації художніх творів; розгляд літературних творів, явищ і фактів у контексті літературного процесу; виявлення специфіки літературних напрямів, течій, шкіл у розвитку української літератури; розкриття жанрово-стильових особливостей художніх творів.

Культурологічна лінія сприяє усвідомленню художньої літератури як важливого складника мистецтва; ознайомленню учнів із фундаментальними цінностями художньої культури; розкриттю особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті; висвітленню зв'язків літератури з філософією, міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями народу; розширенню ерудиції учнів, вихованню їхньої загальної культури, поваги до національних і світових традицій, толерантного ставлення до представників різних культур, віросповідань, рас і національностей.

Компаративна лінія забезпечує порівняння літературних творів (їх компонентів – тем, мотивів, образів, поетикальних засобів та ін.), явищ і фактів, що належать до різних літератур; встановлення зв'язків між українською та іншими літературами (генетичних, контактних, типологічних та ін.); розгляд традиційних тем, сюжетів, мотивів, образів української культури й літератури на тлі світової; демонстрацію лексичного багатства і невичерпних стилістичних можливостей української мови.

Зазначені змістові лінії сприяють розвитку ключових компетентностей (передусім *комунікативної, соціальної і громадянської, загальнокультурної* та ін.), а також формують предметну **літературну компетентність**, яка

передбачає формування розуміння учнями літератури як невід'ємної частини рідної і світової художньої культури; усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу і місця в системі інших видів мистецтва; знання літературних творів, обов'язкових для текстуального вивчення, ключових етапів і явищ літературного процесу, основних фактів життя і творчості видатних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю світової культури; оволодіння основними літературознавчими поняттями; визначення жанрових і стильових особливостей художніх творів; формування читацького досвіду та якостей творчого читача, здібності до створення усних і письмових робіт різних жанрів; уміння орієнтуватися у світі художньої літератури і культури.

Складниками літературної компетентності є *емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна, компаративна* **компетенції** особистості.

ЗМІСТ ЛІТЕРАТУРНОГО КОМПОНЕНТА

Зміст літературної освіти охоплює художні твори (які відповідають віковим особливостям учнів), літературні явища і факти (біографії митців, етапи літературного процесу, напрями, течії, жанри, стилі тощо); визначає розкриття їх ідейно-естетичної своєрідності й значущості в історії української і молдавської культури; встановлює зв'язки між різними національними літературами, літературою і фольклором, літературою і міфологією, літературою і філософією, літературою й іншими видами мистецтва; передбачає обсяг загальних теоретичних понять, необхідних для розуміння літератури як мистецтва слова; формування вмінь аналізувати й інтерпретувати художні твори в різних аспектах (аксіологічному, історичному, культурологічному, екзистенційному тощо), визначати естетичну цінність мистецького твору.

Літературна освіта забезпечує етичне та естетичне виховання учнів, їх прилучення до надбань вітчизняного і світового письменства, розвиток стійкої мотивації до читання, потреби в зверненні до художньої літератури впродовж життя, збагачення духовно-емоційного досвіду, формування загальної культури, підвищення рівня володіння українською мовою, різнобічний розвиток учнів (національної свідомості, моралі, громадянської позиції тощо), утвердження гуманістичних пріоритетів у широкому полікультурному й багатомовному просторі.

Українська література формує любов до культури свого народу, його мови, звичаїв, національних традицій і етичних цінностей, формує розуміння загальнолюдської й національної історії, сьогодення, розвиває інтелектуальні, духовні та естетичні цінності. Зміст літературного компонента передбачає врахування міжпредметних зв'язків, формування цілісної системи знань і уявлень про літературу як вид мистецтва і скарбницю гуманістичних цінностей, розвиток особистості учня як суб'єкта активної читацької діяльності, а також формування духовного світу учня.

Завдання ліцейської освіти:

- подальший розвиток мотивації до вивчення мови і літератури; засвоєння через мову і літературу історії, культури народу, моральних та естетичних цінностей; формування духовного світу учнів, їхніх світоглядних переконань, громадянських якостей; утвердження засобами мови та літератури національних і загальнолюдських цінностей;
- розвиток умінь вільно спілкуватися в різних ситуаціях, формулювати й обстоювати власну думку, вести дискусію, висловлювати оцінки й почуття щодо життєвих явищ, моральних, суспільних, історичних та інших проблем сучасності, досягати взаєморозуміння й взаємодії з іншими людьми;
- удосконалення базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок на основі узагальнення й поглиблення знань учнів про мову як суспільне явище і літературу як мистецтво слова;
- вироблення вмій орієнтуватися в потоці різноманітної інформації українською та іншими мовами, у світі класичної і масової літератури, користуватися сучасними інформаційно-комунікативними технологіями (Інтернет, дистанційне навчання тощо), здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, систематизувати, зіставляти різноманітні факти й відомості), застосовувати на практиці здобуті в процесі вивчення мови і літератури знання, набуті вміння й навички;
- удосконалення навичок самостійної навчальної діяльності, саморозвитку, самоконтролю, умінь дослідницької діяльності, розвиток художньо-образного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей учнів, а також їхньої емоційно-духовної сфери, естетичних смаків, загальної культури.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Мовленнєва лінія

<i>Специфічні компетенції</i>	<i>Субкомпетенції</i>	<i>Кінцевий результат оцінювання учнів</i>
Культура мовлення. Стили мови. Жанри усного та писемного мовлення. Види мовленнєвої діяльності. Риторика як наука і мистецтво слова.	Учень розрізняє та визначає стилі мовлення жанри усного та писемного мовлення. Правильно висловлюється. Може формулювати свою думку	Знання ознак правильного мовлення, його стилів, жанрів, їх відмінностей; вміння визначати особливості правильного мовлення, висловлюватись відповідно до норм культури мовлення. Уміння формулювати думку у всіх стилях і жанрах мовлення. Уміння підготувати виступ і виголосити його з урахуванням ситуації спілкування

Мовна лінія

Стилістичне розшарування мовних засобів. Засоби стилістики. Варіативність норми. Види мовних помилок та їх подолання. Складні випадки орфографії та пунктуації	Розрізняє мовні засоби. Вміє долати мовні помилки. Знає складні випадки орфографії та пунктуації. Розрізняє нормативне і ненормативне використання мовних засобів.	Уміння розрізнявати стилістичні варіанти мовних засобів, визначати доцільність їх використання у текстах різних стилів і жанрів мовлення, розрізнявати нормативне і ненормативне використання мовних засобів. Знання мовних помилок
---	---	---

Соціокультурна лінія

Найважливіші світоглядні, етичні, естетичні та інші поняття, ідеї, відомості, пов'язані з національною та світовою культурою. Відображення у мові особливостей бачення світу, способу життя та мислення, особливостей культури, характерних для певного народу	Знає найважливіші світоглядні, етичні поняття та ідеї пов'язані з національно. Та світовою культурою. Вміє відображати у мові особливості власного бачення світу, яке базується на особливостях культури українського народу.	Знання найважливіших світоглядних, етичних та інших понять, відомостей, ідей, відображених у мові; загальнолюдських моральних цінностей, їх вияву у національних традиціях. Уміння узгоджувати із засвоєними етичними, естетичними та іншими цінностями свою мовленнєву і життєтворчу діяльність; розуміння особливостей бачення світу, культури певного народу, відображених у мові, враховувати їх у спілкуванні
---	--	---

Діяльнісна (стратегічна) лінія

Загальнонавчальні, творчі вміння як предмет практичного засвоєння. Комунікативні стратегії, стратегії співпраці.	Вміє застосовувати загально навчальні та творчі уміння. Застосовує комунікативні стратегії.	Уміння застосовувати загальнонавчальні, творчі вміння, використовувати їх у різних життєвих і навчальних ситуаціях спілкування. Вміння користуватися комунікативними стратегіями, стратегіями співпраці.
---	--	---

Мовна лінія

Активна і пасивна лексика, фразеологія (ідіоми, стійкі вислови);	Використовує лексичний матеріал. Висловлюється чітко з інтонацією.	Знання лексичного матеріалу на найбільш загальні теми; володіння чіткою вимовою та інтонацією.
--	---	--

граматична система мови; категорії, класи і структури нормативної граматики мови, що вивчається; багатозначність слів, їх зв'язок з контекстом, граматична семантика; системи транскрипційних знаків	Складає письмове повідомлення з використанням всіх норм. Аналізує багатозначність слів та їх зв'язок з текстом. Знає граматичну семантику системи транскрипційних знаків. Будує чітке, змістовне повідомлення.	Уміння представити чітке, змістовне письмове повідомлення з планом та виділенням абзаців
Соціокультурна лінія		
Система світоглядних, культурознавчих, естетичних, етичних, історичних відомостей, відображених у мові, що вивчається	Знає як відобразити засобами мови бачення навколишнього світу. Оперує знаннями про особливості української культури. Висловлюється на різні теми.	Уміння відобразити засобами мови бачення світу, способу життя та мислення, особливості культури певного народу. Уміння висловлюватися на різні теми (музика, фільми тощо); усвідомлювати відображення у мові особливостей культури певного народу, уміння спілкуватися з урахуванням цих особливостей з представниками різних культур.
Діяльнісна (стратегічна) лінія		
Стратегії спілкування і навчання	Сприймає новий досвід, аналізує, запам'ятовує, правильно діє у різних ситуаціях.	Уміння сприймати новий досвід, аналізувати, узагальнювати, запам'ятовувати, адекватно діяти у навчальних та життєвих ситуаціях.

Літературний компонент Українська література

<i>Специфічні компетенції</i>	<i>Субкомпетенції</i>	<i>Кінцевий результат оцінювання учнів</i>
Аксіологічна лінія		
Художні тексти, розмаїття їх жанрово-родової специфіки та морально-етичних проблем, що надає можливість для психологічного аналізу людських взаємин і вчинків; твори, що репрезентують різні етапи літературного процесу, культурно-літературні традиції українського народу та Республіки Молдова. Художній твір у контексті історико-літературного процесу, його смислова	Усвідомлює зміст тексту. Аналізує найважливіші особливості художніх текстів. Розуміє механізм людських взаємовідносин. Оперує знаннями про культурно-літературні традиції. Аргументує усне та письмове висловлювання своїх суджень.	Знання змісту, проблематики та найважливіших особливостей поезики художніх текстів, рекомендованих для вивчення напам'ять художніх творів, літературно-критичних, публіцистичних та науково-популярних статей; біографічних відомостей про письменника та його світогляд. Розуміння цілісної картини художнього світу та представлену в ньому авторську концепцію, етичних та естетичних цінностей, відображених у художньому тексті; художній текст як твір мистецтва слова та джерело духовного багатства особистості. Вміння аналізувати та інтерпретувати зміст твору, суть

та естетична цілісність, художня специфіка. Обговорення проблематики твору, аргументоване усне та письмове висловлювання своїх суджень щодо прочитаного.		морального конфлікту та власну етичну позицію щодо нього, співвідносити порушені у творі проблеми з власним життєвим досвідом, розв'язувати творчі завдання різних типів
Літературознавча лінія		
Основні роди та жанри літератури. Провідні художні літературні напрями, течії та стилі. Тематика та проблематика твору, конфлікт; фабула, основні сюжетні та позасюжетні елементи. Ліричний герой, образ автора, система художніх образів твору, мотив, символ, вічні образи. Підтекст. Іронія, гротеск	Знає літературознавчі поняття. Оперує ними в процесі спілкування. Орієнтується в проблемі твору. Аналізує образи головних героїв. Використовує зображувально-виражальні засоби художньої мови. Усвідомлює художній підтекст твору. Розуміє значення іронії та гротеску.	Знання літературознавчих понять, вміння оперувати ними в процесі опрацювання оригінального та перекладного тексту. Уміння орієнтуватися в жанрово-родовій специфіці вивчених художніх творів; розрізняти сюжет і фабулу; виділяти сюжетні та позасюжетні елементи, аналізувати головний конфлікт, зображувально-виражальні засоби художньої мови в оригінальних та перекладних творах, художній підтекст образів, деталей, мотивів
Культурологічна лінія		
Художня література в контексті національної та світової культури, її взаємопов'язаність з релігією, філософією, естетикою, літературною критикою, різними видами мистецтв. Відображення характеру народу у національній літературі та у культурі. Традиції і новаторство в літературі та культурі. Діалог культур, його вплив на літературний процес. Зв'язок літературних напрямів та течій з естетичним пошуком митців інших видів мистецтв.	Розуміє значення художньої літератури вміє пов'язувати її з розвитком національної та світової культури. Усвідомлює закономірності відображення характеру народу в культурі. Здійснює діалог культур. Аналізує зв'язок літературних напрямів та течій в національній культурі та культурі Республіки Молдова.	Розуміння значення літератури та культури для духовного розвитку людства; про основні етапи розвитку культури, про спільні закономірності розвитку різних видів мистецтв та сучасні тенденції в національній культурі та культурі Республіки Молдова.

НАВЧАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Українська мова

Учень має знати:

- Мовлення – сукупність мовленнєвих дій, кожна з яких має власну мету, що впливає із загальної мети спілкування.
- Якості мовлення: змістовність, орфоепічна правильність і чистота, точність, логічність і послідовність, виразність і образність.
- Особливості писемного мовлення: графічний код, велика кількість складних речень, відсутність паралінгвістичних речень, відсутність паралінгвістичних засобів, редагування думки і форми вживання, повний і ґрунтовний виклад думок, поглиблена робота над словом і текстом.
- Значення і функції мови. Принципи характеристики частин мови, основні характеристики частин мови, основні семантичні та граматичні характеристики кожної частини мови, основні семантичні та граматичні характеристики кожної частини мови. Принципи виділення і характеристика словосполучень і речень. Структуру двоскладного та односкладного речення, типи складних речень.
- Основні фонетичні одиниці; зміни голосних і приголосних звуків у мовному потоці, чергування голосних і приголосних при словозміні і словотворенні. Особливості українського наголосу, його роль.
- Значення і функції мови. Відомості про походження і розвиток мови. Принципи характеристики частин мови, основні семантичні та граматичні характеристики кожної частини мови. Принципи виділення і характеристика словосполучень і речень. Структуру двоскладного та односкладного речення, типи складних речень.
- Стилистичні особливості підмета, вираженого прислівником, дієсловом, часткою, вигуком і присудка, вираженого інфінітивом, вигуком, повторюваним дієсловом.
- Стилистичну роль узагальнюючих слів при однорідних членах речення.
- Однорідні й неоднорідні означення, розділові знаки при них. Умови відокремлення другорядних членів речення і розділові знаки. Синтаксичну функцію звертання і вставних слів і речень, розділові знаки.
- Основні поняття стилістики та її засоби. Ознаки й особливості стилів української мови, їх жанрову різноманітність.

Українська література

Учень має знати:

- Зміст художнього твору; сприймати його в контексті національної історії, ментальності, філософії.
- Що таке фольклор, його особливості і жанри. Жанрові особливості балади, романсу, пісні літературного походження.
- Особливості художньої літератури як мистецтва слова. Взаємозв'язок літератури з життям. Роль художнього домислу в творі.

- Єдність форми і змісту у творах художньої літератури. Естетичну цінність літератури.
- Характерні риси епохи, відображені в художньому творі.
- Визначальні ознаки оповідання, повісті, роману як епічних жанрів.
- Поняття про соціально-побутову повість, новелу.
- Особливості драматичних творів. Жанри драматургії.
- Істотні ознаки літературних засобів. Імпресіонізм.
- Найважливіші відомості про силабо-тонічну систему віршування.
- Дактиль, амфібрахій, анапест-трискладові віршові розміри.
- Основні ознаки понять: тип; характер, індивідуальне й типове в ньому.

Цілі контролю Українська мова

Учень має бути здатним:

- Орієнтуватися в структурі тексту, розрізняти головну і допоміжну інформацію, ділити текст на частини за змістом, визначати тему, мікротему, головну думку.
- Визначати, характеризувати і доцільно вживати мовні одиниці усіх рівнів.
- Робити фонетичний аналіз слів; транскрибувати; характеризувати звуки й склади; знаходити і пояснювати зміни звуків у мовному потоці, чергування голосних і приголосних при словозміні і словотворенні; практично використовувати засоби милозвучності в мовленні.
- Грамотно передавати на письмі свої і чужі думки.
- Пояснювати лексичне значення слів; використовувати багатозначні слова, синоніми, антоніми, омоніми відповідно до висунутих завдань і стилю мовлення.
- Робити морфемний і словотворчий розбір слова.
- Визначати рід невідмінюваних іменників. Вживати правильні відмінкові закінчення іменників.
- Розрізняти лексико-граматичні розряди прикметників і перехід прикметників у інший розряд.
- Правильно вживати форми числівників, займенників, прийменники, сполучники і частки.
- Знаходити, аналізувати, правильно вживати різні типи складних речень.
- Знаходити, аналізувати, переказувати й складати тексти різних стилів і типів в усній і писемній формах.
- Практично використовувати стилістичні засоби української мови.
- Грамотно в орфографічному та пунктуаційному плані списувати готові тексти.
- Складати власні тексти в писемній формі на підставі попередньої підготовки, змісту, враховуючи стиль та функціонально – смисловий тип мовлення, добираючи необхідні мовні засоби.
- Редагувати тексти відповідно до стилю та установленої орфографії та пунктуації.
- Визначати, характеризувати і доцільно вживати мовні одиниці усіх рівнів.

- Знаходити і пояснювати зміни звуків у мовному потоці, чергування голосних і приголосних при словозміні і словотворенні.
- Практично використовувати засоби милозвучності в мовленні.
- Дотримуватися норм літературної вимови.
- Визначати звукове значення букв, грамотно передавати на письмі свої і чужі думки.
- Пояснювати лексичне значення слів; використовувати багатозначні слова, синоніми, антоніми, омоніми відповідно до висунутих завдань і стилю мовлення.
- Доречно вживати фразеологізми у мовленні.
- Робити морфемний та словотворчий розбір слів.
- Вживати правильні відмінкові закінчення іменників, прикметників, числівників, займенників.
- Вживати іменники, прикметники, числівники, займенники відповідно норм літературної мови.
- Доцільно, стилістично виправдано і граматично вірно використовувати у власному мовленні різноманітні дієслівні форми.
- Правильно вживати прислівники, враховуючи їх стилістичні особливості.
- Правильно вживати прийменники, сполучники, частки, замінювати їх синонімами з метою увиразнення мовлення.
- Будувати і диференціювати словосполучення за значенням і особливостями побудови, правильно використовувати їх у мовленні. Знаходити, аналізувати різноманітні синтаксичні явища і конструкції в різних стилях і формах мовлення.
- Знаходити, аналізувати, правильно вживати різні типи складних речень.
- Дотримуватись правил постановки розділових знаків.
- Практично використовувати стилістичні засоби української мови.
- Стилістично редагувати тексти і речення.

Українська література

Учень має бути здатним:

- Виявляти в творі істотні ознаки того чи іншого літературного методу, жанру.
- Самостійно аналізувати фольклорний твір.
- Аналізувати художній твір:
 - виявляти основні проблеми;
 - характерні риси епохи, відображені в ньому;
 - ідейно-художню та естетичну роль позасюжетних елементів;
 - авторську позицію до зображеного;
 - складати характеристику героя, виявляти типове й індивідуальне;
 - визначати роль героїв у розкритті ідейно – художнього змісту твору;
 - порівнювати дійових осіб одного і різних творів, виявляти типове й індивідуальне;
 - складати характеристику колективного героя;
 - виявляти власне ставлення до прочитаного, до вчинків дійових осіб;

- порівнювати дійових осіб одного й різних творів;
 - зіставляти сюжетні лінії, особливості композиції, ідейну спрямованість, авторську позицію;
 - доводити свої думки.
- Користуватися довідковою літературою та додатковими джерелами.
 - Складати усні й письмові твори-роздуми на літературні та публіцистичні теми.
 - Вільно володіти і використовувати поняття з теорії літератури.
 - Полемізувати на літературні теми, доводити свою думку, правильно добираючи епізоди, переконливі деталі для характеристики персонажу, створення образу, картини.
 - Виявляти власне ставлення до прочитаного, до вчинків дійових осіб.
 - З'ясувати взаємозв'язок світогляду і творчості письменника.
 - Виразно читати поезії та прозу, передавати голосом думки й почуття автора, своє й авторське ставлення до зображеного.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З МОВИ

Українська мова

I. Фонетика

Основні фонетичні одиниці: *звук, склад, такт, фраза*. Взаємодія звуків у процесі мовлення. Наголос. Слова з рухомим і нерухомим наголосом. Роль наголосу в розрізненні слів та їх форм.

II. Орфоепія

Основні правила вимови голосних і приголосних звуків та звукосполучень. Орфоепічний словник.

III. Графіка і орфографія

Мова і писемність. Співвідношення між звуками і буквами українського алфавіту. Основні принципи правопису. Типи орфограм. Написання слів разом, окремо, через дефіс.

IV. Лексикологія

Слова однозначні і багатозначні. Синоніми, типи і ряди синонімів. Антоніми. Омоніми. Активна і пасивна лексика. Українська лексика з погляду її стилістичного використання. Стилї української мови. Слова обмеженого вжитку. Фразеологія української мови.

V. Морфеміка і словотвір

Морфеміка як учення про будову слова. Типи морфем. Основа слова. Словотвір. Словотворчі засоби української мови.

VI. Морфологія

Основні відомості про частини мови, морфологічні ознаки, їхню синтаксичну роль. Вживання різних частин мови у мовленні. Основні орфограми.

VII. Синтаксис

Словосполучення. Види словосполучень. Відмінність синтаксичних словосполучень від лексичних і фразеологічних.

Просте речення. Види простих речень. Головні і другорядні члени речення . Просте ускладнене речення.

Однорідні члени речення. Відокремлені другорядні члени речення: означення, обставина, додаток. Речення із звертанням і вставними конструкціями.

Складне речення. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопірядне речення. Типи пірядних частин. Розділові знаки в складнопірядному реченні.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

VIII. Основи стилістики і культури мовлення

Стилiстика як наука. Стилiстичнi засоби. Система стилiв української мови: функції і сфери вживання, ознаки, жанри, зв'язок з іншими стилями. Культура мовлення.

Зміст навчального матеріалу з української літератури

1. Ліричні пісні: „Лугом іду, коня веду”, „Летіла зозуля через мою хату”, „Із – за гори кам'яної”, „Ой у полі три криниченьки”, „Розпрягайте, хлопці, коні”, „Гаю, гаю, зелен розмаю”.
2. Пісні – балади: „Ой, чиє ж то жито, чий ж то покоси”, „У неділю рано зілля копала”.
3. Народні романси: „О милий мій, прошу тебе”, „Айстри” („В моєму саду айстри білі”).
4. Пісні літературного походження: Петренко М. „Дивлюсь я на небо”, Руданський С. „Повій, вітре, на Вкраїну”, Старицький М. „Виклик”, Ніщинський П. „Закувала та сива зозуля”, Лепкий Б. „Чуєш, брате мій?”, Глібов Л. „Журба”.
5. Народні пісні на слова Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, П.Грабовського.
6. Пісні січових стрільців: „Ой у лузі червона калина”, „Гей ви, стрільці січовії”.
7. Пісні літературного походження, що стали народними: Малишко А. „Пісня про рушник”, „Стежина”; Павличко Д. „Два кольори”; Симоненко В. „Виростеш ти, сину”.
8. Народні думи: „Дума про Самійла Кішку”.
9. Т.Г.Шевченко „Причинна”, „Катерина”, „Гайдамаки”, „Наймичка”, „І мертвим, і живим, і ненародженим”, „Думи мої...”, „Заповіт”, „І виріс я на чужині”, цикл „В казематі”, „Зацвіла в долині”, поезії на вибір.
10. П.Куліш „Чорна рада”.
11. Марко Вовчок „Інститутка”.
12. І.П.Котляревський «Енеїда».
13. І.С.Нечуй – Левицький „Кайдашева сім'я”.
14. Панас Мирний „Хіба ревуть воли, як ясла повні?”.
15. М.Старицький „Не судилось”, „До України”, „До молоді”.
16. М. Кропивницький „Глитай, або ж Павук”.

17. І. Карпенко – Карий „Хазяїн”.
18. І.Я. Франко „Гімн”, „Думи пролетарія”, „Не пора, не пора”, „Сідоглавному”, „Декадент”, цикл „Веснянки”, збірка „З вершин і низин”, „Мойсей”.
19. М. Коцюбинський „Fata morgana”, „ Intermezzo”.
20. П.Грабовський „Я не співець чудовної природи”, „ Справжні герої”, „Уперед”, „Трудівниця”, цикл „Веснянки”, цикл „До Н.К.С.”.
21. Леся Українка „Contra spem spero”, „Ніч темна і тиха була”, „Стояла я і слухала весну”, „Давня казка”, „Весна”, „Перемога”, „Напис в руїні”, „Слово, чому ти не твердая криця?”, „Давня казка”, „І все- таки до тебе думка лине”, „Лісова пісня”.
22. О.Кобилянська „Земля”.
23. В.Стефаник „Новина”, „Камінний хрест”.
24. О. Олесь „З журбою радість обнялась”, „Айстри”, „Чари ночі”, „О слово рідне”, „Мойй матері”.
25. М. Вороний „Євшан-зілля”, „Краю мій рідний”, цикл поезій про кохання (на вибір).
26. П. Тичина „Розкажи, розкажи мені, поле”, „Арфами, арфами”, „О, панно Інно”, „Я утверждаюсь”, „Похорон друга”, „Скорбна мати”, „Золотий гомін”, поезії збірки „Замість сонетів і октав”.
27. М.Рильський „Яблука доспіли”, „Слово про рідну матір”, „Шопен”, „Діалог”, „Троянди й виноград”, „Рідна мова”.
28. В. Сосюра „Любіть Україну”, „Так ніхто не кохав”, „Я знаю силу слова”, „Коли потяг у даль загуркоче”.
29. М. Хвильовий „Я (Романтика) ”.
30. Богдан Лепкий „Журавлі”.
31. Остап Вишня „Чухрайніці”, „Зенітка”, „Мисливські усмішки”, „Моя автобіографія”, „Щоденник.”
32. Ю. Яновський „Вершиники”.
33. О. Довженко „Зачарована Десна”.
34. А. Малишко „Україно моя”, „Ти мене накличешся ночами”, „Приходять предки, добрі і нехитрі”, „Прометей”, „Балада про танкіста”.
35. І. Багряний „Сад Гетсиманський”.
36. Олесь Гончар „Собор”.
37. О.Коломієць „Дикий Ангел”.
38. Д. Павличко „Коли умер кривавий Торквемада”, „Ти зрікся мови рідної”, „О рідне слово, хто без тебе я?”, „Коли ми йшли удвох з тобою”, „Полечу я до Монголії”.
39. В. Симоненко „Монархи”, „Де зараз ви, кати мого народу?”, „Задивлюсь у твої зіниці”, „Злодій”, „Там, у степу, схрестилися дороги”.
40. Ліна Костенко „Маруся Чурай”, „Мій перший віри, написаний в окопі”, „Життя іде і все без коректур”, „Пастораль ХХ сторіччя”, „Умирають майстри”, „Моя любове! Я перед тобою”.
41. І. Драч „Балада про соняшник”, „Крила”, „Чорнобильська мадонна”.
42. В.Стус „Як добре те, що смерті не боюсь я”, „Наснилося, з розлуки наверхлося”.

Відомості з теорії літератури

1. Різноманітність стилів і жанрів літератури. Поняття про імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, революційний романтизм.
2. Поняття про пісню - баладу, романс.
3. Пісні літературного походження.
4. Демонологія народна.
5. Поняття про роман. Історичний роман. Роман – епопея. Роман – хроніка. Роман у віршах.
6. Оповідання і повість як жанри епічного твору.
7. Соціально - побутова повість.
8. Новела. Прийоми зображення характеру в ній.
9. Жанри драматургії. Водевіль.
10. Поняття про кінодраматургію та її жанри (кіноповість, кіноепопея, кінопоема). Кіносценарій.
11. Жанрові різновиди лірики. Сонет.
12. Ліро – епічний твір. Драматична поема. Драма – феєрія.
13. Ліро – епічні жанри прози. Ескіз.
14. Автобіографічний твір.
15. Поетичні жанри й системи віршування. Силабо – тонічна система віршування (двоскладові та трискладові віршові розміри).
16. Тропи та їх ідейно – естетична роль.
17. Паралелізм у ліричній пісні.
18. Метаморфоза як художній прийом.
19. Поняття про комічне й трагічне. Гротеск.
20. Анафора. Поетичне кільце. Епіфора.
21. Поняття про перенесення.
22. Поняття про психологізм у літературі.
23. Поняття про характер, індивідуальне й типове в ньому.
24. Роль описів у художньому творі (інтер'єр, пейзаж).
25. Роль підтексту в художньому творі.
26. Індивідуальний стиль письменника.
27. Естетичний ідеал письменника.
28. Мемуарна література.
29. Традиції й новаторство в літературі.
30. Естетична сутність літератури

СПЕЦИФІКАЦІЯ ТЕСТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ НА ДИПЛОМ БАКАЛАВРА 2013

1. Призначення тесту з української мови і літератури

Оцінити ступінь підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів з української мови і літератури з метою конкурсного відбору для навчання у вищих навчальних закладах.

Кількісний розподіл завдань тесту з української мови і літератури за змістовими лініями та складністю наведено в таблицях 1, 2.

Таблиця 1

Теми	Складність завдань		
	Легкі (0,9–0,7)	Оптимальні (0,6–0,4)	Складні (0,3–0,1)
Фонетика. Графіка		1	
Лексикологія. Фразеологія	2	1	2
Морфологія	1	6	
Синтаксис	3	6	
Стилістика			2
Орфографія	1	5	
Орфоепія		1	
Розвиток мовлення			6
Разом	7	20	10

Таблиця 2

Періоди	Змістові лінії												Разом		
	Літературний процес			Теорія літератури			Зміст художніх творів			Аналіз творів					
	Складність завдань														
	Л	О	С	Л	О	С	Л	О	С	Л	О	С	Л	О	С
Усна народна творчість				1									1		
Давня українська література											1			1	
Література кінця XVIII – початку XX століть		1	1		1		1	1		1	2	2	2	5	3
Література XX століття	1	1				1	1				5	1	2	6	2
Сучасний літературний процес					1									1	
Творчість українських письменників-емігрантів											1			1	
Разом	1	2	1	1	2	1	2	1		1	9	3	5	14	5

В таблиці позначені літерами "Л" - легкі завдання (складність 0,9–0,7), "О" - оптимальні завдання (складність 0,6–0,4), "С" - складні завдання (складність 0,3–0,1).

Характеристика тестових завдань з української мови і літератури

Тест з української мови і літератури складається з таких форм тестових завдань:

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (ВОВ).

До кожного завдання пропонується 4 або 5 варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильний варіант відповіді у колонці відповідей.

Завдання вважається виконаним неправильно, якщо:

- позначено неправильну відповідь;
- позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний;
- відповідь не позначено взагалі.

Завдання на встановлення відповідності (ВВ).

У завданнях пропонується співвіднести характеристику мовного чи літературного явища, позначеного літерою, з прикладом цього явища, позначеним цифрою. Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильну літеру (від А до Д) навпроти кожної цифри (від 1 до 4) у колонці відповідей.

Завдання з розгорнутою відповіддю (РВ).

Завдання цієї форми передбачає створення власного аргументативного висловлення на дискусійну тему. У ньому слід аргументовано ствердити або заперечити висловлену в завданні позицію.

Кількісний розподіл завдань за формами, змістовими лініями та розділами програми наведено в таблицях 3, 4.

Таблиця 3

Змістові лінії, теми	Форма завдання			Разом
	ВОВ	ВВ	РВ	
Фонетика. Графіка	1			1
Лексикологія. Фразеологія	4	1		5
Морфологія	6	1		7
Синтаксис	6	3		9
Стилістика	2			2
Орфографія	6			6
Орфоепія	1			1
Розвиток мовлення	5		1	6
Разом	31	5	1	37

Таблиця 4

Періоди	ВОВ	ВВ	Разом
Усна народна творчість	1		1
Давня українська література	1		1
Література кін. XVIII – поч. XX століть	8	2	10

Література ХХ століття	8	2	10
Сучасний літературний процес	1		1
Творчість українських письменників-емігрантів	1		1
Разом	20	4	24

4. Розподіл тестових завдань з української мови і літератури за когнітивними рівнями

При розробці змістового наповнення тесту з української мови і літератури враховано необхідність перевірки навчальних досягнень учасників зовнішнього оцінювання за такими рівнями класифікації когнітивної сфери (таксономія Бенджаміна Блума): знання; розуміння; застосування; аналіз; синтез; оцінювання.

Розподіл тестових завдань за темами та когнітивними рівнями наведено в таблицях 5, 6.

Таблиця 5

Теми	Когнітивні рівні					
	Знання	Розуміння	Застосування	Аналіз	Синтез	Оцінювання
Фонетика. Графіка			1			
Лексикологія. Фразеологія	1	1	2	1		
Морфологія	1	1	3	1	1	
Синтаксис	1	1	3	2	2	
Стилістика			1	1		
Орфографія	2	1	2	1		
Орфоепія			1			
Розвиток мовлення				1	4	1
Разом	5	4	13	7	7	1

Таблиця 6

Теми	Когнітивні рівні			
	Знання	Розуміння	Застосування	Аналіз
Усна народна творчість	1			
Давня українська література			1	
Література кінця ХVІІІ – початку ХХ століть	3	2	3	2
Література ХХ століття	3	1	3	3
Сучасний літературний процес				1
Творчість українських письменників-емігрантів			1	
Разом	7	3	8	6

5. Принципи композиції завдань у тесті з української мови і літератури

Композиція завдань у тесті з української мови і літератури ґрунтується на таких засадах:

Спочатку в тесті подано завдання з української мови, потім – завдання з української літератури, а завершує тест відкрите завдання з розгорнутою відповіддю (власне висловлення).

Завдання в межах предметних складових тесту розташовуються за формами, вказаними в таблицях 3, 4 (від завдань з вибором однієї правильної відповіді до завдань з розгорнутою відповіддю). Це пояснюється специфікою роботи із завданнями кожної форми й технологічними аспектами комп'ютерної обробки бланків відповіді.

Завдання в межах кожної з форм розташовуються від простого до складного.

6. Система оцінювання окремих завдань і тесту в цілому

Для завдань тесту кожної форми встановлюється відповідна система оцінювання:

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – 0 – 1 тестовий бал.

Завдання на встановлення відповідності – 0 – 1 – 2 – 3 – 4 тестових бали.

Завдання з розгорнутою відповіддю – від 0 до 10 тестових балів.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно розв'язавши всі завдання тесту з української мови і літератури, – 100.

7. Додаткові матеріали та обладнання

Додаткові матеріали та обладнання під час виконання тесту не використовуються.

8. Умови проведення іспиту та перевірки його результатів

Під час проведення іспиту у класі не можуть бути присутні вчителі української мови та літератури, а також початкових класів.

Тест з української мови та літератури (гуманітарний профіль)

Частина I

№ п/п	Завдання	Оцінювання
1	Установіть, у якому слові вірно виділена буква, що позначає наголошений голосний звук? Обведіть букву, що позначає правильну відповідь. 1. а) добрИдень б) добридЕнь 2. а) до невпІзнанності б) до невпІзнАнності 3. а) заповІт б) зАповіт 4. а) католИк б) катОлик 5. а) мИттЄвість б) мИТтеВість	5
2	Виберіть вірний варіант слововживання у кожному рядку. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь. 1. а) в трудному становищі б) в скрутному становищі 2. а) з кожним днем б) з кожним днем 3. а) триматися в стороні б) триматися осторонь 4. а) до цього часу б) до цих пір 5. а) оголосити вдячність б) оголосити подяку	10
3	В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких пишеться дефіс? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь. Небо сьогодні ясніло по(1)весняному, свіже й високе, вище, ніж будь(2)коли. Завжди прикрі будь(3)які не(4)згоди і не(5)злагоди в одній сім'ї. 1,2,3 1,2,4 3,4,5	4
4	Укажіть граматично вірне продовження речення: <i>Скінчивши пісню і подякувавши господарям,</i> кобзар хотів збиратися, щоб уже йти; кобзареві захотілося збиратися, щоб уже йти. Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.	4
5	До поданих словосполучень доберіть такі, які б містили слова у переносному значенні. Дихає дитина - _____ Теплий хліб - _____ Шепоче мати- _____ Чорнобровий хлопець - _____ Тонка нитка- _____	10
6	Поясніть значення фразеологізму, склавши з ним речення: <i>ніколи вгору глянути.</i>	4
7	Відновіть текст вірша, використовуючи вірний варіант написання кожного слова, поданого в дужках. Страшні слова, коли вони (мовчать, мовчат) _____ коли вони (зненацька, з ненацька) _____ причаїлись, коли (не знаєш, незнаєш) _____, з чого їх почать, бо всі слова уже були (чиймись, чиймось) _____. Хтось ними плакав, мучився, болів, із них почав і ними ж і (завершив, завершев) _____.	5
8	У поданих реченнях вставте на місці крапок відповідні сполучники, сполучні слова. Про нас думають, виходячи з того, ... ми робимо. Ніколи не кажіть людині, ... вона помиляється. Труднощі мучать, ... розуму учать. Віки летять, ... в неозорім морі єдине сонце на землі горить, ... всі колись з'єднаються в просторі - людина, звір ... квітка, ... блакить.	7

9	В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких в реченні ставиться кома? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь. <i>Дивуєшся дорожчінності нашої мови(1)в ній що не звук(2) то подарунок(3)все крупно (4) зернисто(5)як самі перла.</i> 1,2,3,4 2,3,4,5 1,3,4,5	4
10	Як пояснити вживання двокрапки в поданому реченні? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь. <i>Доброта - це наче руки мами: на них тримається життя.</i> 1. Друга частина безсполучникового складного речення виражає причину того, про що йдеться у першій частині 2. Друга частина безсполучникового складного речення пояснює, розкриває зміст того, про що йдеться у першій частині. 3. Узагальнююче слово стоїть перед однорідними членами речення.	4

Частина II

Прочитайте текст і виконайте завдання.

«Лісова пісня» народилася в Кутаїсі. Там 3 липня поетеса почала писати, а 25 липня датується чорновий автограф; ця праця відбувається в стані великого напруження творчих і фізичних сил Лесі Українки:

«Писала я дуже недовго, 10-12 днів, і не писати ніяк не могла, бо такий уже був непереможний настрій; але після неї я була хвора і досить довго приходила до пам'яті»...

А в листі до матері від 2 січня 1912 року Леся, відповідаючи матері на запитання, що її спонукало написати «Лісову пісню», розкрила джерела цього твору:

«А я така сама «неравнодушна» до сеї речі, бо вона мені дала стільки дорогих хвилин екстазу, як мало яка інша. Щодо імпульсу від Гоголя, то його, наскільки можу вловити свідомістю, не було. Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними. А то, що здавна ту мавку «в уме держала», ще аж із того часу, як ти в Жабориці мені щось про мавок розказувала. Потім я в Колодяжному в місячну ніч бігала самотою в ліс (ви того ніхто не знали), і там ждала, щоб мені привиділася мавка. І над Нечимним вона мені мріяла, як ми там ночували у дядька Лева Скулинського. Видно, вже треба було мені її колись написати, а тепер прийшов чомусь слухний час... Зачарував мене сей образ на весь вік...»

1	Дайте відповіді на запитання до тексту: - Де була написана драма-феєрія Лесі Українки «Лісова пісня»? - Як почувала себе поетеса після написання твору? - На які джерела написання драми вказує поетеса у листі до матері?	9
2	Яке із наведених тверджень, що відображає погляд автора, міститься в тексті у вигляді прямого висловлювання? 1. На весь вік Лесю Українку зачарував образ Мавки. 2. На весь вік Лесю Українку зачарував образ дядька Лева.	4
3	Сформулюйте своє розуміння твору Лесі Українки «Лісова пісня», доповнивши подані висловлювання. 1. Леся Українка в «Лісовій пісні» склала нечуваної краси й сили гімн _____ людині. 2. Леся Українка посилає Мавку до людей для того, щоб вони збагнули, наскільки _____ прекрасніша за _____. 3. Мавка є втіленням всього _____ та світлого. Вона має в серці _____ Мавка є символом ідеальної _____ людини, яка здатна на _____	10

	<p>_____.</p> <p>4. Образ Лукаша- це образ, яким авторка стверджує: хто зрікся духовного життя, згасив у собі порив до _____, перестає бути _____.</p> <p>5. Леся Українка досліджувала фольклор багатьох народів і дійшла висновку: «Цивілізація-загроза світу». Чи згодні ви з цією думкою? Висловіть своє ставлення у вигляді тексту(3-4 речення).</p>	
4	Виходячи із розуміння вами проблематики драми-фесрії Лесі Українки «Лісова пісня», сформулюйте 5 порад людям.	15

**Схема оцінювання тесту з української мови та літератури,
гуманітарний профіль**

Тестові завдання	Можливі варіанти відповідей	Схема оцінювання
Ч.І.		
1. Установіть, у якому слові вірно виділена буква, що позначає наголошений голосний звук? Обведіть букву, що позначає правильну відповідь.	1. а) добрИдень 2. б) до неВПІзнАнності 3. а) заповІт 4. б) катОлик 5. а) миттЄвість	5 б.- по 1б. за кожную правильну відповідь.
2. Виберіть вірний варіант слововживання у кожному рядку. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь.	1.б) в скрутному становищі 2. а) з кожним днем 3. б) триматися осторонь 4. а) до цього часу 5. б) оголосити подяку	10б.- по 2б. за кожную правильну відповідь.
3. В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких пишеться дефіс? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.	Небо сьогодні ясніло по(1)весняному, свіже й високе, вище, ніж будь(2)коли. Завжди прикрі будь(3)які не(4)згоди і не(5)злагоди в одній сім'ї. 1,2,3	4 б.- за умови правильної відповіді.
4. Укажіть граматично вірне продовження речення. Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.	кобзар хотів збиратися, щоб уже йти;	4 б.- за умови правильної відповіді.
5. До поданих словосполучень доберіть такі, які б містили слова у переносному значенні.	Дихає дитина- дихає степ. Теплий хліб – теплий погляд. Шепоче мати- шепоче вітер. Чорнобровий хлопець – чорнобровий вечір. Тонка нитка- тонкий голос.	10б.- по 2б. за кожную правильну відповідь
6. Поясніть значення фразеологізму, склавши з ним речення: ніколи вгору глянути.	Останні дні навчання забирають весь час, ніколи вгору глянути.	4 б.- за умови правильної відповіді. 3б.-відповідь вірна, але допущені помилки.
7. Відновіть текст вірша, використовуючи вірний варіант написання кожного слова, поданого в дужках.	Страшні слова, коли вони мовчать, коли вони зненацька причаїлись, коли не знаєш, з чого їх почать,	5 б. - по 1 б. за кожную правильну відповідь.

	бо всі слова уже були чиймись. Хтось ними плакав, мучився, болів, із них почав і ними ж і завершив...	
8. У поданих реченнях вставте на місці крапок відповідні сполучники, сполучні слова.	Про нас думають, виходячи з того, що ми робимо. Ніколи не кажіть людині, що вона помиляється. Труднощі мучать, зате розуму учать. Віки летять, а в неозорім морі єдине сонце на землі горить, і всі колись з'єднаються в просторі - людина, звір і квітка, і блакить.	7 б.- по 1б. за кожную правильну відповідь.
9. В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких в реченні ставиться кома? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.	Дивуєшся дорожності нашої мови(1)в ній що не звук(2) то подарунок(3)все крупно (4) зернисто(5)як самі перла. 2,3,4,5	4 б.- за умови правильної відповіді.
10. Як пояснити вживання двокрапки в поданому реченні? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.	2. Друга частина безсполучникового складного речення пояснює, розкриває зміст того, про що йдеться у першій частині.	4 б.- за умови правильної відповіді.
	Ч. II.	
1. Дайте відповіді на запитання до тексту.	1. «Лісова пісня» народилася в Кутаїсі. 2. Після завершення драми поетеса була хворою і досить довго приходила до пам'яті. 3. Леся Українка згадала ліси та затужила за ними, розповіді матері про мавку.	Всього 9 б. 6б.-по 2 бали за кожную правильну відповідь+ 3 б.-по 1 б. за відсутність помилок у кожному реченні.
2. Яке із наведених тверджень, що відображає погляд автора, міститься в тексті у вигляді прямого висловлювання?	1. На весь вік Леся Українку зачарував образ Мавки.	4 б.- за умови правильної відповіді.
3. Сформулюйте своє розуміння твору Лесі Українки «Лісова пісня», доповнивши подані висловлювання.	1. Леся Українка в «Лісовій пісні» склала нечуваної краси й сили гімн вільній людині. 2. Леся Українка посилає Мавку до людей для того, щоб вони збагнули, наскільки воля прекрасніша за рабство. 3. Мавка є втіленням всього чистого та світлого. Вона має в серці те, що не вмирає. Мавка є символом ідеальної гармонійної людини, яка здатна на самопожертву. 4. Образ Лукаша - це образ, яким авторка стверджує: хто зрікся духовного життя, згасив у собі порив до прекрасного, перестає бути людиною.	Всього-15 б. 10б. - по 2 б. за кожне висловлювання + 5 б.-по 1б –за грамотність кожного висловлювання.

	5. Цивілізація-загроза світу. Якщо люди нищать природу, то цивілізація-загроза світу. Але якщо сучасні досягнення цивілізації сприяють збереженню довкілля, покращанню стану водойм, повітря, то цивілізація- благо. Саме від людей залежить, що є цивілізація-загроза чи благо.	
4. Виходячи із розуміння вами проблематики драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня», сформулюйте 5 порад людям.	Любіть і оберігайте природу. Не втрачайте почуття прекрасного. Зрада-найгірший злочин. Не втрачайте те, що не вмирає: кохання. Залишайтеся людьми в будь-якій ситуації.	Всього-15 б. 10б .- по 2 б. за кожне висловлювання + 5 б.-по 1б –за грамотність кожного висловлювання.

Всього- 100 балів

Тест 3 Української Мови Та Літератури (Реальний Профіль)

Частина I

1	Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому слова мають наголос на третьому складі. А. асиметрія, астрономія, астраханський, домовий Б. жнивварський, селянський, домовий, безгрошевий В. білизна, шкіряний, вуглинка, нажитий Г. знайомий, почистити, залізний, порушено.	3
2	Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому у всіх словах на місці крапок пишеться літера <i>i</i> . А. реч... татив, Мекс... ка, сем... нар, р... дний Б. соц... ологія, конституц... я, істор... я, рад... ус В. д... лом, д... ван, д... алог, д... тина Г. операц... я, д... ректор, д... ктор, в... зит	3
3	Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому всі слова пишуться з префіксом -з. А. (з,с)фальсифікувати, (з,с)гадатити, (з,с)шити, Б. (з,с)хвалити, (з,с)падати, (з,с)дати В. (з,с)берегти, (з,с)горнути, (з,с)варити Г. (з,с)морити, (з,с)орієнтувати, (з,с)тратити	3
4	Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому не пишеться разом. А. Дарма верба, що груш не/ма. Б. Не/бувають у нас гості. В. Доброти і любові нам завжди не/вистачає. Г. Грім бухав якомсь аж не/милосердно.	3
5	Установіть відповідність між словами, поєднанням яких утворюються фразеологізми. Заповніть таблицю. А. очі на лоб 1. проти шерсті Б. гладити 2. над головою В. висіти 3. Америку Г. відкривати 4. лізуть 5. біжать	4
6	Утворіть від кожної з поданих пар слів складні слова, запишіть їх через риску. А. Бурий, бурий - ... Б. Три, сотні - ... В. Жовтий, блакитний - ... Г. Карі, очі - ...	8
7	У кожному рядку підкресліть варіант неправильного вживання прийменника. А. іспит по англійській мові, чинити по правді, кіоск для продажу квитків Б. діяти згідно розпорядженню, протягом тижня, на ваше замовлення В. вдарити по воді, зошит по історії, по самі вуха Г. в десять вечора, з учорашнього дня, діяти за планом	4
8	Відредагуйте подані речення. Запишіть вірний варіант. А. Я ще не виробила свою власну підпис. Б. Земля восени дала гарний урожай картофеля. В. Понад чотири років хлопець йшов до своєї мети.	6

Частина II

1	Обведіть кружечком букву, що позначає речення, яке відповідає такій характеристиці: <i>просте речення, ускладнене однорідними членами речення.</i> А. Не псуйте дні, шукаючи продовження життя.(С.Горлач) Б. Щось бентежило душу, звивало обережливий вінок.(Л.Линдюк) В. Цього разу рибалка була надзвичайно вдалою.(Л.Линдюк) Г. Не звертаючи уваги на чоловіка, Мирослава зупинилась.(Л.Линдюк)	2										
2	Трансформуйте подані прості речення з відокремленими членами у складнопідрядні речення. А. Квіти, умиті рососою, були напрочуд гарні. Б. Місяць, впливши в зеніт, зупинився, замислений. В. Троянди, розміщені на вагонному столику, ніяк не в'язалися з вагоном.	9										
3	Установіть відповідність між реченнями з прямою мовою та їхніми схемами (розділові знаки частково пропущені). Заповніть таблицю. А. Лідія Вікторівна ніби запитувала Що ви хочете цим сказати? Б. Не було у Хорошенків рідні!-відповіла й рішуче рушила до дверей. В. Мамо, мамочко!- перебив Василько,- а як же можна покохати чужу дівчинку? Г. Так от він який!- подумав я.- Ще з зовсім юнак	4										
	1. «П,- а,- п ». 2. А : «П ?». 3. «П!-а.-П». 4. «П !»- а. 5. «П!- а,-п?».	<table border="1"> <tr> <td>А.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Б.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>В.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Г.</td> <td></td> </tr> </table>	А.		Б.		В.		Г.			
А.												
Б.												
В.												
Г.												
4	Позначте знаком «+» в порожніх клітинках таблиці номери речень з тире між підметом та присудком. 1. Пісня і праця великі дві сили.(І.Франко). 2. Книга унікальне явище.(Б.Олійник). 3. Це мій народ!(Б.Олійник). 4. Вік прожити не ниву пройти гомінку.(А Малишко). 5. Не сходила зірка, бо була негода. (Л.Линдюк)	6										
	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	1	2	3	4	5						
1	2	3	4	5								
5	Із поданих простих речень утворіть: А. Складнопідрядне. Люди люблять. Хто любить людей. Б. Безсполучникове складне речення. Зникає мова. Зникає нація.	6										
6	Доповніть подані речення означеннями. <i>Десь зовсім близько виводив ... пісню соловейко. Він був схожий на горобця: тіло ..., очі чорні, Співаючи, широко відкривав ... дзьоб. Навколо вигравала всіма барвами ... роса.</i>	5										

Схема оцінювання тесту з української мови та літератури – 12 клас

Ч.І.

Тестові завдання	Можливі варіанти відповідей	Схема оцінювання
I.1. Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому слова мають наголос на третьому складі.	А	3 б.- за умови правильної відповіді
I.2. Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому у всіх словах на місці крапок пишеться літера <i>i</i> .	Б	3 б.- за умови правильної відповіді
I.3. Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, у якому всі слова у якому всі слова пишуться з префіксом -з.	В	3 б.- за умови правильної відповіді
I.4. Обведіть кружечком букву, що позначає рядок, позначає рядок, у якому не пишеться разом.	А	3 б.- за умови правильної відповіді
I.5. Установіть відповідність між словами, поєднанням яких утворюються фразеологізми.	А-4 Б-1 В-2 Г-3	4б.- по 1б. за кожну правильну відповідь
I.6. Утворіть від кожної з поданих пар слів складні слова, запишіть їх через риску.	А. Бурий- бурий Б. Трьохсотий В. Жовто - блакитний Г. Кароокий	8 б.- 4 б.(по 1 б.за кожне правильно утворене слово)+ 4б.(по 1 б. за кожне правильно написане слово-за грамотність)
I.7. У кожному рядку підкресліть варіант неправильного вживання применника.	А. <u>іспит по англійській мові</u> Б. <u>діяти згідно розпорядженню</u> В. <u>зошит по історії</u> Г. <u>в десять вечора</u>	4б.- по 1б. за кожну правильну відповідь
I.8. Відредагуйте подані речення. Запишіть вірний варіант.	А. Я ще не виробила свій власний підпис . Б. Земля восени дала гарний урожай картоплі. В. Понад чотири роки хлопець йшов до своєї мети.	6 б. - 3 б.(по 1 б.за кожне правильно відредагване речення)+ 3б.(по 1 б. -за грамотність кожного речення)

Ч.ІІ.

П.1.Обведіть кружечком букву, що позначає речення, яке відповідає такій характеристиці: <i>просте речення, ускладнене однорідними членами речення.</i>	Б	2 б.- за умови правильної відповіді
П.2. Трансформуйте подані прості речення з відокремленими членами у складнопідрядні речення.	А. Квіти, що вмила роса, були напрочуд гарні. Б. Місяць, що випли у зеніт, зупинився, замислений. В. Троянди, які стояли на вагонному столику, ніяк не в'язалися з вагоном.	9б.: 6б.(по 2 б. за кожне правильно трансформоване речення) + 3 б.(по 1 б. за грамотність кожного речення)
П.3. Установіть відповідність між реченнями з прямою мовою та їхніми схемами(розділові знаки частково пропущені). Заповніть таблицю.	А-2 Б-4 В-5 Г-3	4б.- по 1б. за кожну правильну відповідь
П.4. Позначте знаком «+» в порожніх клітинках таблиці номери речень з тире між підметом та присудком.	1+ 2+ 4+	6 б.- по 2 б. за кожну правильну відповідь
П.5. Із поданих простих речень утворіть...	А. Складнопідрядне. Того люди люблять, хто любить людей. Б. Безсполучникове складне речення. Зникає мова - зникає нація.	6 б.- 4б.(по 2 б. за кожне правильно утворене речення) + 2 б. (по 1 б. за грамотність кожного речення)
П.6. Доповніть подані речення означеннями.	Десь зовсім близько виводив свою пісню соловейко. Він був схожий на горобця: тіло сіреньке, очі чорні, великі. Співаючи, широко відкривав тонкий дзьоб. Навколо виграла всіма барвами прозора(вранішня) роса.	5 б.- по 1 балу за кожен другорядний член речення

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базовый куррикулум. Нормативные документы. В.Гуцу. Кишинев, 1997.
2. Модернізований Куррікулум з української мови і літератури (X-XII класи). Нікітченко А., Кожухар К., Туницька М., . Кишинів – 2006.
3. Модернізований Куррікулум з української мови і літератури (X-XII класи). Нікітченко А., Кожухар К., Туницька М., та інш. Кишинів – 2010.
4. Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățămînt liceal. Українська література. Українська мова. К.Кожухар, А.Nikitcenko, L.Rokițika. Chișinău, 2007.
5. Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățămînt liceal. Українська література. Українська мова. К.Кожухар, А.Nikitcenko. Chișinău, 2011.
6. Бугайко Е., Бугайко Ф. Українська література в середній школі: Курс методики. – К.: Рад.школа, 1962.
7. Беляев О.М. Сучасний урок української мови. К.: Рад. шк., 1981.
8. Беляев О.М., та ін. Методика українського правопису. К.: Рад.шк., 1984.
9. Ващенко Г. Загальні методи навчання. – К.: Українська видавнича спілка, 1997.
10. Головащук С. Українське літературне словживання. – К.,1995.
11. Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. К., Рад.шк., 1977.
12. Горяний В.Д. Синтаксис односкладних речень. К.: Рад.шк., 1984.
13. Історія української літератури ХХ ст.- К.: Либідь, 1998.
14. Кващук А.Г. Синтаксис складного речення. К.: Рад.шк., 186.
15. Шелехова Г., Манак А., Остаф Я. Комп'ютерні технології у навчанні мови // Дивослово. 1999. № 3. С. 33-35.
16. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
17. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середній школі. – К.: Ленвіт, 2000.
18. Петров Н. Очерки истории украинской литературы XIX столетия. – К., 1884.
19. Плиско К.М. Організація сучасного уроку мови, його спостереження й аналіз. Харків, 1990.
20. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування.-Львів, 2001.
21. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. – К.: Проза, 1995.
22. Сухомлинський В. Щоб душа не була пустою// Вибрані твори: У 5 т. – К.: Рад.школа, 1976-1977.-Т.5 .